

namn Håkon, förmodligen en jarl. Men dels saknar man all kännedom om en sådan uppdelning av Roden, dels är namnet Håkon i de svenska runinskrifterna så sällsynt, att man knappast kan undgå att sammanställa vår inskrifts Håkon med den Håkon, som omtalas i Hovgården-inskriften, U 11. Då måste den sista meningens innebörd vara: »han var den bäste av bönder i Håkons ledung», d. v. s. i det ledungståg som konung Håkon bjöd ut. Det vedermåle som lämnas den döde, är i så fall besläktat med det som läses på Turinge-stenen (Sö 338): »Bröderna voro bland de bästa män i landet och ute i ledung (i lipi : uti)».

22—25 **efir** är givetvis felristning (eller felläsning) för **eftir**. Inskriften har **u** för **o** i 33—36 **buta** och väl också i 43—46 **rupi** (jfr U 11 **rop**). Formen **raispu**, med **-p** i preteritum av *ræisa* 'resa', är sällsynt i Uppland; den förekommer även L 10 Sigtuna, L 485 Sälma, Skånela sn och L 489 Kimsta, Skånela sn. 33—36 **buta bonda** är gen. pl. med partitiv betydelse: den bäste av bönder. Huruvida inskriften haft **best**r (Bureus) eller **bastr** (Leitz) är ovisst; det senare kan givetvis vara beteckning för såväl *bastr* som *bæstr*. Den förra formen är icke säkert styrkt i svenskan.

17. Skytteholm, Ekerö sn.

Pl. 8.

Litteratur: B 280, L 358. J. Hadorph, Färentuna Häradz Runestenar (1680), n:r 19; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 248; O. Celsius, SR 1, s. 19; V. Dahlgren, Färentuna härad, 1851 (ATA), s. 28; UFT h. 7 (1878), s. 54; E. Brate, Anteckningar (ATA).

Äldre avbildningar: Leitz 1676 (hos Hadorph a. a., Peringskiöld a. a., B 280); Brate 1901 (ATA).

Runstenen stod enligt Hadorph i »Skytteholms Sudra Gärde», enligt Peringskiöld i »Skytteholms gärde på en liten backe wid några ättehögar». Den har stått kvar på samma plats till slutet av 1800-talet, »på bergshällen S om Skytteholm» (beskrivningen till Geol. kartbladet »Södertelge»), »vid en skadad hög å en mindre backe i gärdet» (Dahlgren), »på en kulle SSV om gården» (Brate). Då marken skulle odlas, föll stenen omkull och låg så en lång tid. Omkring 1890 flyttades den till sin nuvarande plats, på en udde i norra delen av parken. — Den ursprungliga platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Södertelge».

Ljusgrå granit, med en vacker och jämn, ehuru knottrig yta. Höjd 1,22 m., bredd 0,97 m. Ristningen är delvis grund. På h. sidan upptill är ett stycke avslaget; det saknades redan på 1600-talet.

Inskrift:

: **puruti · auk · asi · raisa · stin · aftr · aupkir · þ · . . . - kup · hialbi · at · hns :**

Þrotti ok Asi ræisa stein æftir Auðgæir, b[roður] . . . Guð hialpi and hans.

»Trotte och Åse resa stenen efter Ödger, (sin) broder . . . Gud hjälpe hans ande.»

Till läsningen: 17 **a** har en kort men djupt huggen bst. Något **i** finnes ej efter 24 **t**. Icke stungna äro 20, 30 **i**, 29, 34 **k**. Av 32 **b** är utom nedre delen av hst även en del av nedre bst i behåll. — Leitz: 17 **i**, 22 **i**, 45—47 **puru**, tecknat med vänderunor. Detta har emellertid i Peringskiölds *Monumenta* blivit rättat till **hns**. — Brate: 22—25 **iftir**; »huruvida vänderunorna **puru** i B 280 rätt återgifva ristningen, kan ej afgöras . . .; blott **þ** synes någorlunda tydligt». — Liljegren förbinder de fyra vänderunorna med de föregående **ta**, vilka han läser två gånger, och får sålunda: **kup · hialbi · at puruta** »Gud hjälpe Trottes ande». Det är emellertid alltid för en döds ande eller själ, som Guds hjälp anropas. Att, så som här, en levande, som reser stenen, skulle bedja om hjälp för sin egen ande, torde vara utan motstycke.

1—6 **puruti** återger säkerligen mansnamnet *Protte*, med en svarabhaktivokal inskjuten i konsonantförbindelsen *pr*. Ett **Poroddi* är okänt, och även namnet *Poroddr*, vanligt på Island, förefaller ha varit sällsynt i Sverige under vikingatiden (L 144, 277, 628). Om *Protti* se Sö 200. — 10—12 **asi** kan givetvis vara såväl *Asi* som *Æsi*, kortnamn till tvåledade mansnamn på *As-* och *Æs-*. Det förekommer även L 114 Körlinge, Vänge sn, L 165 Berga, Åkerby sn, Sö 7, L 1029 Glanshammar, Närke. — 26—31 **aupkir** är *Audgæirr*, ett sällsynt namn, för övrigt känt endast från L 669 Sävsta, Husby-Sjutolfts sn och L 766 Bälsunda, Hjällsta sn.

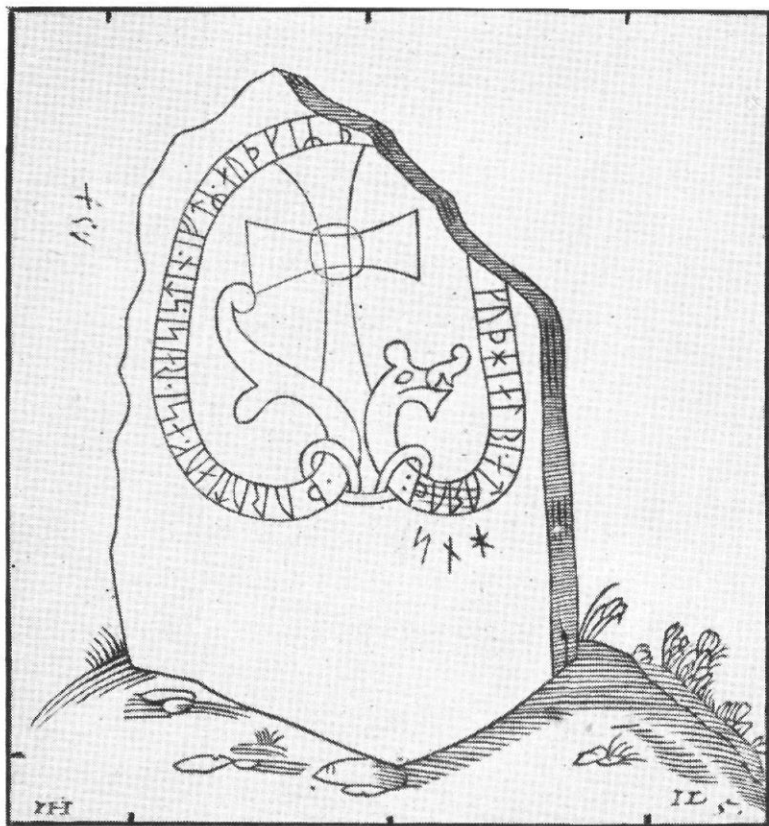

Fig. 14. U 17. Skytteholm, Ekerö sn. Efter B 280.

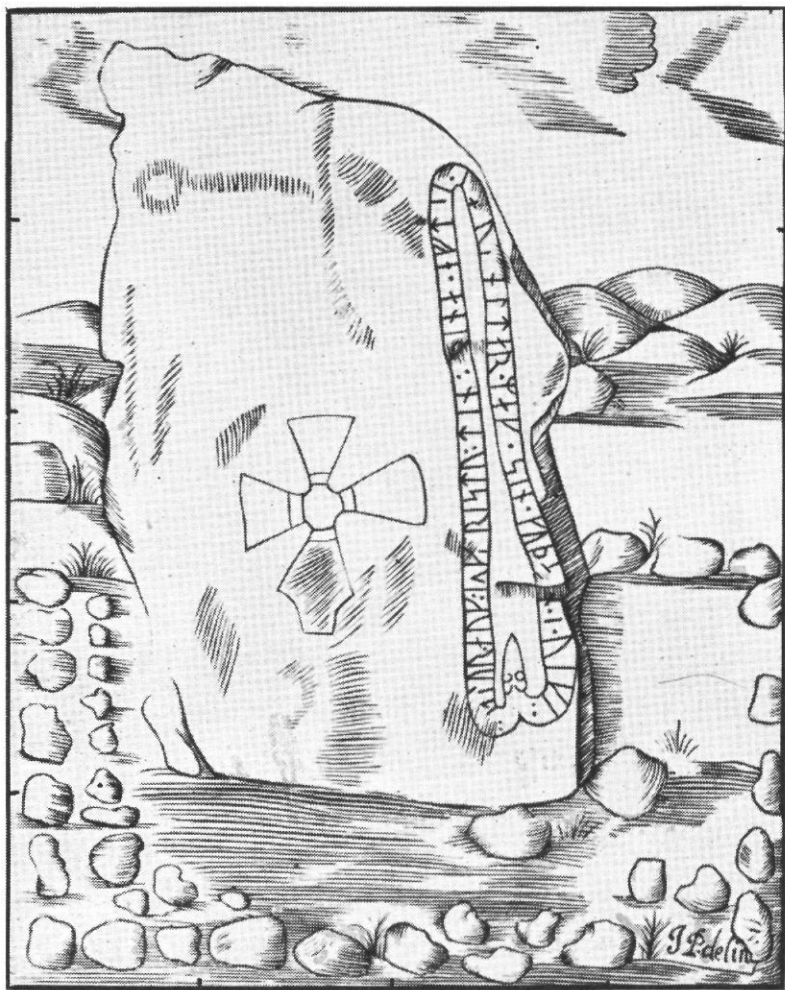

Fig. 15. U 18. Stavsund, Ekerö sn. Efter B 278.

18. Stavsund, Ekerö sn.

Pl. 10.

Litteratur: B 278, L 359, D 2: 57. J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 248, 249; V. Dahlgren, Färentuna härad, 1851 (ATA), s. 27; UFT 7 (1878), s. 54; O. v. Friesen i NoB 18 (1930), s. 94 f.

Äldre avbildningar: Peringskiöld (a. a. och B 278); Dybeck a. a.; Brate 1901 (ATA).

Runstenen står i Stavsunds park, på en avsats i södra sluttningen av en skogbeväxt ås, omkring 50 m. N om Mälaren (Norrundet). Dess plats var enligt Peringskiöld »på backen vid Stafsund i Äkeröö sochn»; den är på hans teckning omgiven av en fyrkantig stenkrets, och i bakgrunden synas några högar. Dybeck beskriver läget sålunda: »Vester ut från Stafsund är invid stranden af Mälaren en med grafkullar och stensättningar betäckt, ansenlig höjd, och der står denna illa tilltygade runsten i en oredig stensättning, som tyckes varit fyrsidig». Vid Brates besök 1901 och mitt 1934 stod stenen rest upp och ned med rotändan uppåt, men den har år 1937 vänts. — Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Södertelge».